

TRƯỜNG THPT NGUYỄN TRÃI - HỘI AN
TỔ NGŨ VĂN

MA TRẬN ĐỀ KIỂM TRA
GIỮA HỌC KÌ I – NGŨ VĂN 10
NĂM HỌC: 2025-2026
THỜI GIẠN: 90 PHÚT

TT	Kĩ năng	Nội dung/đơn vị kiến thức	Mức độ nhận thức				Tổng
			Nhận biết (số câu tự luận)	Thông hiểu (số câu tự luận)	Vận dụng (số câu tự luận)	Vận dụng cao (số câu tự luận)	
1	ĐỌC HIỂU	Truyện ngắn Việt Nam hiện đại (Ngũ liệu ngoài SGK)	2	2	1	1	6
Tỉ lệ phần trăm điểm			15	15	10	10	50
2	VIẾT	Viết văn bản nghị luận phân tích, đánh giá một tác phẩm truyện.	1*	1*	1*	1*	1*
Tỉ lệ phần trăm điểm			12,5	12,5	12,5	12,5	50
Tổng tỉ lệ phần trăm điểm các mức độ nhận thức.			27,5	27,5	22,5	22,5	100

*** Ghi chú: Phần Viết có 01 câu bao hàm cả 4 cấp độ.**

TRƯỜNG THPT NGUYỄN TRÃI - HỘI AN
TỔ NGỮ VĂN

BẢNG ĐẶC TẢ
ĐỀ KIỂM TRA GIỮA KÌ I
MÔN NGỮ VĂN 10
NĂM HỌC: 2025-2026
Thời gian làm bài: 90 phút

TT	Kĩ năng	Nội dung/đơn vị kiến thức	Mức độ đánh giá	Số câu hỏi theo mức độ nhận thức			
				Nhận biết	Thông hiểu	Vận dụng	Vận dụng cao
1	ĐỌC HIỂU	Truyện	Nhận biết: - Nhận biết được phương thức biểu đạt, ngôi kể. - Nhận biết được nhân vật chính trong truyện. - Nhận biết được những sự kiện, hình ảnh, chi tiết tiêu biểu trong truyện. Thông hiểu: - Hiểu được sự kiện chính, nội dung chính, tóm tắt cốt truyện. - Xác định được chủ đề, đề tài của truyện. - Rút ra được thông điệp mà văn bản muốn gửi đến người đọc. - Nêu được hiệu quả của việc sử dụng biện pháp tu từ trong văn bản. Vận dụng - Trình bày được những suy nghĩ, cảm nhận sâu sắc và rút ra được những bài học ứng xử cho bản thân.	2 TL	2 TL	1 TL	1 TL

			- Đánh giá được nét độc đáo của tác phẩm thể hiện qua cách nhìn riêng về con người, cuộc sống. - Vận dụng những hiểu biết về bối cảnh lịch sử - văn hoá được thể hiện trong tác phẩm để lí giải ý nghĩa, thông điệp. - Đánh giá được nét độc đáo của tác phẩm thể hiện qua cách nhìn, cách cảm nhận riêng của tác giả về con người, cuộc sống.				
2	Viết	Viết văn bản nghị luận phân tích, đánh giá một tác phẩm truyện.	Nhận biết: - Xác định được cấu trúc bài văn nghị luận phân tích, đánh giá một tác phẩm truyện. - Xác định được kiểu bài phân tích, đánh giá một tác phẩm truyện; vấn đề nghị luận - Giới thiệu tác giả, tác phẩm. Thông hiểu: - Những đặc sắc về nội dung và nghệ thuật của tác phẩm. - Lí giải được một số đặc điểm của thể loại qua tác phẩm. - Phân tích cụ thể, rõ ràng về tác phẩm (tình huống truyện, nhân vật, chủ đề, những nét đặc sắc về nghệ thuật trong cách kể truyện) với những cứ liệu sinh động. Vận dụng: - Vận dụng các kĩ năng	1*	1*	1*	1*

			dùng từ, viết câu, các phép liên kết, các phương thức biểu đạt, các thao tác lập luận để phân tích, cảm nhận về nội dung, nghệ thuật của tác phẩm. - Nhận xét về giá trị nội dung, nghệ thuật của tác phẩm ; vị trí, đóng góp của tác giả. Vận dụng cao: - So sánh với các tác phẩm khác; liên hệ với thực tiễn; vận dụng kiến thức lí luận văn học để đánh giá, làm nổi bật vấn đề nghị luận. - Có sáng tạo trong diễn đạt, lập luận làm cho lời văn có giọng điệu, hình ảnh, bài văn giàu sức thuyết phục.				
Tổng số các câu hỏi				3 TL	3 TL	2TL	2 TL
Tổng tỉ lệ % điểm các mức độ nhận thức				27,5	27,5	22,5	22,5

Thời gian làm bài: 90phút
(không kể thời gian giao đề)

Họ và tên:..... Số báo danh:.....

I. ĐỌC HIỂU (5,0 điểm)

Đọc văn bản sau đây:

TÁM NGHÌN ĐÊM

Bối cảnh truyện: Tôi lớn lên trong sự im lặng của mẹ về quá khứ - không biết gì về tuổi thơ bà, về người cha, về hành trình từ cô gái Huế đến người mẹ đơn thân nghèo bán rau ở Hà Nội. Mỗi lần tôi hỏi, mẹ chỉ nói “Khi con đủ lớn”, nhưng tôi không bao giờ đủ lớn trong mắt mẹ, bởi im lặng đã trở thành cuộc đời bà.

Mùa xuân trời âm lại, nhưng mẹ tôi rất yếu và hay ốm. Người mẹ gầy và tóc thưa, đôi bàn tay cằn cỗi, già đi trước gương mặt. Nhiều năm không ngủ vào ban đêm - vì mẹ tôi cắt rau sau nửa đêm ở chợ đầu mối - đã làm cho mẹ kiệt sức. Cũng có thể nỗi nhớ nhà làm tàn dần sinh lực. Chúng tôi biết nếu mẹ bỏ chợ, tôi sẽ phải bỏ học. Chúng tôi không muốn nói tới ngày ấy, nhưng nó đã rất gần. Tôi muốn đi học. Tôi không muốn đi bán rau như mẹ tôi cho đến một ngày cuộc đời chưa đi hết nhưng sức đã không còn.

Tôi dậy cùng với mẹ lúc hai giờ ruối khuya để ra chợ đêm. Mẹ tôi nói:

“Con đi ngủ, để sáng còn đi học”.

“Sáng con không đi học”.

“Thế không có tiết gì à?”.

“Con không bao giờ đi học nữa”.

“Con nói gì thế?”.

“Con đã bỏ học rồi. Bỏ luôn. Con muốn đi chợ. Con muốn bán rau”.

“Con không được nói như vậy. Mẹ vẫn còn khỏe để lo việc mua bán một mình, không cần có con đi theo. Con sẽ tiếp tục đi học đến ngày ra trường. Không có bất cứ thứ gì trên đời có thể làm con bỏ học được. Hiểu chưa?”.

“Con không muốn đi học nữa. Con muốn đi bán. Mẹ chỉ bảo cho con việc buôn bán xong thì mẹ ở nhà. Bây giờ mẹ còn khỏe để cùng đi chợ với con, chỉ bảo công việc cho con. Để năm sau hay năm sau nữa mẹ không đi được, mà con thì không biết đường biết nước thì sao?”.

“Con nói gì vậy? Mẹ chưa 50 tuổi. Mới được nửa đời người. Ai nói chuyện nghỉ làm vào tuổi này?”.

“Mẹ yếu. Mẹ ốm hoài. Mẹ cần nghỉ ngơi, làm một việc nhẹ hơn.”

“Đói thì ăn. Ốm thì uống thuốc. Rồi đâu lại vào đấy thôi”.

“Mẹ và con đều biết là chuyện không phải vậy. Mẹ không đủ sức khỏe để làm cái nghề mẹ đang làm. Con sẽ thay mẹ. Mẹ đừng nhắc đến chuyện đi học nữa”.

Hình như mẹ tôi hơi chao đảo như mất thăng bằng. Tôi lấy ghế cho mẹ ngồi, rót cho mẹ ly nước lọc rồi im lặng thay quần áo. Chúng tôi không nói gì trong vài phút sau đó. Rồi mẹ tôi bảo tôi ngồi xuống giường nghe mẹ nói. Mẹ tôi nói nhanh, vì trong đời chỉ có một lần này. Nói thật nhanh, rồi vội vàng trở về với sự im lặng.

“Tất cả mọi chuyện trong đời mẹ đều sai. Mẹ sinh lầm nhà, mang lầm họ. Những người mẹ gặp, những việc mẹ làm, nơi mẹ ở, đường mẹ đi, ngay cả những điều mẹ nghĩ vào ban ngày và những thứ mẹ chiêm bao vào ban đêm, tất cả đều sai. Chỉ có con là đúng. Con đúng thì tất cả cuối cùng cũng đúng. Nếu bây giờ con bỏ học thì chính con cũng là một thứ sai của đời mẹ, và không còn gì đúng. Con phải hứa với mẹ là dù bất cứ chuyện gì con cũng không bỏ học. Nếu con không hứa thì để mẹ chết ngày mai, sau đó con muôn làm gì thì làm”.

Tôi không hứa. Tôi ngồi bệt xuống đất để thở. Tôi chưa hiểu hết những câu đó có nghĩa gì. Tôi cố hiểu, nhưng ý nghĩ của tôi chùng xuống dưới một sức nặng lạ lùng làm rã rời mọi câu chữ. Tôi ngồi nhìn xuống đất, không biết phải nói gì. Một lúc sau tôi ngược lên, nói những điều chính tôi cũng không hiểu hết:

“Nếu cuộc đời sai thì tự nó phải đúng trở lại chứ tại sao chờ con làm cho nó đúng? Mẹ không còn đủ sức khỏe để đi chợ nữa, con sẽ bỏ học để thay mẹ kiếm ăn. Chỉ có điều đó là đúng, mọi thứ khác đều vô nghĩa. Cuộc đời xảy ra trước, rồi đúng sai mới đến sau”.

“Nếu như vậy thì con người lấy gì để định hướng mà đi?”.

Tôi tiếp tục nhìn mãi xuống đất. Lúc tôi ngược nhìn mẹ, mẹ đã tắt cây đèn nhỏ tự lúc nào, đã đứng dậy và trong bóng tối đang lặng lẽ thay đồ sửa soạn đi chợ. Mẹ muốn tôi đi ngủ, không muốn nghe tôi nói nữa.

Tôi leo lên tấm ván, nằm nghiêng co đầu gối lên bụng, kéo chăn trùm đầu cố ngủ lại. Một lúc sau tôi nghe tiếng mẹ tôi mở cửa đi ra, rồi tiếng cửa đóng lại, tiếng động âm thầm, thân yêu và tội nghiệp hằng đêm trong tám nghìn đêm tôi lớn lên trong căn nhà của mẹ. Bảy giờ tôi dậy mặc áo. Tôi mở tủ hương lấy tiền quà sáng từ xấp tiền của mẹ tôi để dưới quần áo và ôm tập vở đến trường học.

(Đoàn Minh Phượng, *Truyện ngắn 1200: Tám nghìn đêm*, đăng trên web Tuổi trẻ online, <https://tuoitre.vn/truyen-ngan-1200-tam-nghin-dem-143066.htm>)

Chú thích:

Đoàn Minh Phượng là một nhà văn nữ người Việt sống ở hải ngoại. Các tác phẩm của bà thường khai thác sâu sắc tâm thế tha hương và những phận người. Được nuôi dưỡng trong tinh thần phóng khoáng của văn chương hải ngoại, những cách tân nghệ thuật mà bà mang lại như một làn gió mới, góp phần quan trọng vào quá trình đổi mới văn xuôi Việt Nam.

Trả lời các câu hỏi/ Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1 (0,75 điểm): Xác định ngôi kể của văn bản trên.

Câu 2 (0,75 điểm): Tìm những chi tiết cho thấy sự hy sinh, vất vả của người mẹ.

Câu 3 (1,00 điểm): Cho biết tác dụng của biện pháp tu từ điệp cấu trúc được sử dụng trong đoạn văn: “Con đã bỏ học rồi. Bỏ luôn. Con muốn đi chợ. Con muốn bán rau”.

Câu 4 (1,00 điểm): Xác định chủ đề chính của văn bản trên.

Câu 5 (0,75 điểm): Anh/ chị rút ra được bài học gì sau khi đọc văn bản trên?

Câu 6 (0,75 điểm): Hãy viết đoạn văn ngắn (5 – 7 câu) trình bày suy nghĩ của anh/chị về hành động cuối cùng của nhân vật “tôi” (ôm tập vở đến trường).

II. VIẾT (5,0 điểm)

Anh/chị hãy viết bài văn phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc nghệ thuật trong truyện ngắn “Tám nghìn đêm” của tác giả Đoàn Minh Phụng.

-----HẾT-----

- *Thí sinh không được phép sử dụng tài liệu.*
- *Giám thị coi thi không giải thích gì thêm.*

ĐÁP ÁN VÀ HƯỚNG DẪN CHẤM KIỂM TRA GIỮA HỌC KỲ I

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
I		ĐỌC HIỂU	5,0
	1	Ngôi kể: Ngôi thứ nhất Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời như đáp án: 0,75 điểm. - Học sinh trả lời khác đáp án: 0,0 điểm.	0,75
	2	Những chi tiết cho thấy sự hy sinh, vất vả của người mẹ: - Mẹ tôi rất yếu và hay ốm. - Người mẹ gầy và tóc thưa, đôi bàn tay cằn cỗi, già đi trước gương mặt. - Nhiều năm không ngủ vào ban đêm - vì mẹ tôi cắt rau sau nửa đêm ở chợ đầu mối - đã làm cho mẹ kiệt sức. - Nhớ nhà làm tàn dần sinh lực Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời 01 ý đúng: 0,25 điểm. - Học sinh trả lời 02 ý đúng: 0,5 điểm. - Học sinh trả lời 03 ý đúng: 0,75 điểm. - Học sinh trả lời 00 ý đúng: 0,0 điểm.	0,75
	3	Tác dụng của biện pháp tu từ điệp cấu trúc được sử dụng trong đoạn văn: “Con đã bỏ học rồi. Bỏ luôn. Con muốn đi chợ. Con muốn bán rau”: - Làm tăng sức gợi hình, gợi cảm, tạo sự sinh động và hấp dẫn cho văn bản. - Khắc họa tâm trạng quyết liệt, sự giằng xé nội tâm và tính cách cứng cỏi của người con , đồng thời góp phần đẩy kịch tính của câu chuyện lên cao trào , khiến người đọc cảm nhận được toàn bộ sự nặng nề và day dứt trong quyết định của nhân vật. - Tác giả Đoàn Minh Phượng thể hiện một thái độ thấu hiểu, cảm thông sâu sắc và đầy trân trọng đối với nhân vật người con. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trả lời như đáp án: 1,0 điểm. - Học sinh trả lời đúng ý đầu: 0,25 điểm. - Học sinh trả lời đúng ý thứ hai: 0,5 điểm. - Học sinh trả lời đúng ý thứ ba: 0,25 điểm. - Học sinh trả lời sai hoặc không trả lời: 0,0 điểm HS có thể diễn đạt theo nhiều cách khác nhau.	1,0
	4	Chủ đề chính của văn bản trên: Tình mẫu tử thiêng liêng và sự hy sinh thầm lặng của mẹ. Hướng dẫn chấm: - HS trả lời như đáp án : 1,0 điểm - HS trả lời: Tình mẫu tử thiêng liêng hoặc sự hy sinh thầm lặng: 0,75 điểm. - HS trả lời: tình yêu thương: 0,5 điểm.	1,0

		- HS trả lời sai hoặc không trả lời: 0,0 điểm.	
	5	Học sinh được tự do rút ra bài học cho bản thân, miễn là tích cực và liên quan đến nội dung câu chuyện. Tham khảo: - Tình yêu của cha mẹ dành cho con cái là vô điều kiện và hy sinh thầm lặng. - Cần thấu hiểu, cảm thông và biết ơn những hy sinh, vất vả của cha mẹ. - Cần kiên cường và không từ bỏ trước hoàn cảnh khó khăn. - ... Hướng dẫn chấm: - Hs rút ra được bài học phù hợp: 0,75 điểm. - Hs không trả lời hoặc trả lời sai: 0,0 điểm.	0,75
	6	Học sinh có thể diễn đạt theo nhiều cách khác nhau về cách suy nghĩ của mình. Miễn phù hợp với văn bản và đảm bảo yêu cầu viết đoạn. Gợi ý đảm bảo những ý sau: - Đây không phải là một quyết định dễ dàng, mà là kết quả của một cuộc "đằn vặt, tranh đấu nội tâm" gay gắt. - Nhân vật “tôi” nhận ra rằng việc tiếp tục đi học là cách duy nhất để báo đáp, để không phụ lòng và giữ trọn ý nghĩa trong mọi hi sinh của mẹ. - Sự trưởng thành thực sự không phải là từ bỏ, mà là can đảm đón nhận tương lai cùng với tất cả gánh nặng của tình yêu thương. Hướng dẫn chấm: - Học sinh trình bày suy nghĩ phù hợp, diễn đạt tốt, đáp ứng yêu cầu viết đoạn văn: 0,75 điểm. - Học sinh trình bày suy nghĩ phù hợp, diễn đạt chưa tốt, đáp ứng yêu cầu viết đoạn văn: 0,5 điểm. - Học sinh trình bày suy nghĩ phù hợp, diễn đạt tốt, không đáp ứng yêu cầu viết đoạn văn: 0,5 điểm. - Học sinh trình bày suy nghĩ phù hợp, diễn đạt chưa tốt, không đáp ứng yêu cầu viết đoạn văn: 0,25 điểm. - Học sinh không trả lời hoặc trả lời nhưng trình bày suy nghĩ không phù hợp: 0,0 điểm.	0,75
II		VIẾT	5,0
		a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận văn học	0,25
		b. Xác định đúng vấn đề cần nghị luận Viết bài văn phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc nghệ thuật trong truyện ngắn “Tám nghìn đêm” của tác giả Đoàn Minh Phụng.	0,25
		c. Triển khai vấn đề nghị luận thành các luận điểm Thí sinh có thể triển khai theo nhiều cách, nhưng cần giới thiệu được vấn đề cần nghị luận, hệ thống luận điểm chặt chẽ, lập luận thuyết phục, sử dụng dẫn chứng hợp lí. Sau đây là một số gợi ý: - Giới thiệu truyện kể: “Tám nghìn đêm” của Đoàn Minh Phụng là một truyện ngắn giàu sức ám ảnh, khắc họa thành công hình tượng người mẹ đơn thân với những hy sinh thầm lặng. Tác	4,0

	phẩm không chỉ chạm đến trái tim người đọc bởi chủ đề sâu sắc về tình mẫu tử, mà còn gây ấn tượng bởi những nét nghệ thuật đặc sắc. - Phân tích chủ đề truyện: Tình mẫu tử thiêng liêng và sự hy sinh thầm lặng: + Sự hy sinh được đo đếm bằng thời gian, sức khỏe và tuổi thanh xuân của mẹ: • Mỗi đêm là một lần người mẹ đánh đổi giấc ngủ và sự bình yên để lo miếng ăn, tiền học cho con. • Người mẹ ấy còn hi sinh cả quyền được yếu đuối. Dù "rất yếu và hay ốm", bà vẫn gồng mình lên để nói: "Mẹ vẫn còn khỏe để lo việc mua bán một mình". + Sự hi sinh về tinh thần và quá khứ - Gánh nặng của sự im lặng: • Người mẹ còn ôm trọn một quá khứ nặng trĩu mà bà gọi là "sai lầm. Bà chọn im lặng như một cách bảo vệ con, để con không phải gánh lấy những vụn vỡ của đời mình. • Bên cạnh đó là nỗi đau tha hương, "nỗi nhớ nhà" - nhớ Huế - cũng góp phần "tàn dần sinh lực" nơi bà. + Đỉnh điểm của tình mẫu tử được thể hiện qua lời giải bày đầy xót xa: "Chỉ có con là đúng. Con đúng thì tất cả cuối cùng cũng đúng". Ở đây, tình yêu con đã vượt lên trên cả tình cảm thông thường, trở thành một triết lý sống. - Phân tích nét đặc sắc nghệ thuật của truyện: + Nghệ thuật xây dựng tình huống truyện: Truyện ngắn "Tám nghìn đêm" được xây dựng trên một tình huống truyện giàu kịch tính và có tính bước ngoặt. Qua đó, làm bật lên vẻ đẹp hi sinh của tình mẫu tử và khắc sâu chủ đề tác phẩm. + Sử dụng ngôi kể thứ nhất: Việc sử dụng ngôi kể thứ nhất trong truyện ngắn đem lại nhiều hiệu quả nghệ thuật quan trọng. Trước hết, nó tạo cảm giác chân thực và gần gũi, như chính nhân vật đang giải bày câu chuyện đời mình. Bên cạnh đó, ngôi kể này cho phép khám phá sâu sắc thế giới nội tâm với những suy tư, giằng xé, cảm xúc phức tạp mà ngôi kể thứ ba khó có thể chuyển tải được một cách trọn vẹn. Đồng thời, nó khiến câu chuyện mang tính cá nhân sâu sắc, mọi sự việc, chi tiết đều được lọc qua lăng kính cảm xúc và tâm trạng của nhân vật, từ đó dễ dàng chạm đến và lay động trái tim người đọc. + Kết hợp linh hoạt các biện pháp tu từ: Truyện ngắn "Tám nghìn đêm" đã vận dụng linh hoạt và hiệu quả một loạt các biện pháp tu từ, tạo nên sức hấp dẫn và chiều sâu cho tác phẩm. + Ngôn ngữ, giọng điệu: Tác phẩm được viết bằng giọng văn giản dị, đời thường nhưng giàu tính chất lọc, tinh tế và thấm đẫm chất triết lí. - Mối quan hệ giữa chủ đề và đặc sắc nghệ thuật: Mối quan hệ giữa chủ đề và các đặc sắc nghệ thuật là mối quan hệ cộng hưởng và hỗ trợ lẫn nhau. Các yếu tố nghệ thuật không tồn tại độc lập mà đều tập trung làm nổi bật và khắc họa sâu sắc chủ đề trung tâm.	
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp Tiếng Việt.	0,25

		<i>e. Sáng tạo:</i> Bài viết có giọng điệu riêng; cách diễn đạt sáng tạo, văn phong trôi chảy.	0,25
Tổng điểm			10.0